

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Measurement and Evaluation of Learning Outcomes for Professional Experience Training of Teacher Students from Faculty of Arts Education Bunditpatanasilpa Institute

ประวีณา เอี่ยมยี่สุ่น*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษา กลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่ม ดุริยางคศิลป์ ก่อนและหลัง การฝึกอบรม 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ และ 4) ศึกษาความคิดเห็น ของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา ของคณะศิลปศึกษา (ส่วนกลาง) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 119 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนาฏศิลป์ จำนวน 64 คน และ 2) กลุ่มดุริยางคศิลป์ จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลป ศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.77/81.85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 37.11$, Sig = 0.00) และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 30.88$, Sig = 0.00)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ระหว่างนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์

* อาจารย์ประจำ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

และกลุ่มดูริยางคศิลป์ หลังฝึกอบรม ไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.56$, $Sig = 0.12$)

4. ความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยภาพรวมนักศึกษาเห็นด้วยในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27)

คำสำคัญ: การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรม

Abstract

The purposes of this research were to 1) construct and performance the efficiency of Training Course Curriculum in Measurement and Evaluation of Learning Outcomes for Professional Experience Training of Teacher Students from Faculty of Arts Education Bunditpatanasilpa Institute; 2) to compare the learning achievements of students Classical Dance Drama Courses and Music Courses; 3) to compare the learning achievements of students between Classical Dance Drama Courses and Music Course; and 4) to study the satisfaction of students with Training Course Curriculum. The samples were used 119 Students from Faculty of Arts Education Bunditpatanasilpa Institute (Central) fourth-year during the second semester of academic year 2015. They were divided into 2 groups: Classical Dance Drama Courses of 64 students, and Music Courses of 55 students. The employed research instruments were, an achievement test and a questionnaire on student's satisfaction with Training Course Curriculum. The statistics used to analyze data

were the percentage, mean, standard deviation, t-test and the E_1 / E_2 efficiency index.

The results of the study were as follows:

1. The efficiency of Training Course Curriculum were higher than the set criterion score 82.77/81.85. the overall mean was 80/80
2. The posttest achievement of Classical Dance Drama Courses students Learning Department which in Measurement and Evaluation of Learning Outcomes was significantly higher than the pretest at 0.05 ($t = 37.11$, $Sig = 0.00$) and Music Courses students was significantly higher than the pretest at 0.05 ($t = 30.88$, $Sig = 0.00$).
3. The learning achievements of students between Classical Dance Drama Courses and Music Course no significant differences ($t = 1.56$, $Sig = 0.12$).
4. The students who learned in Measurement and Evaluation of Learning Outcomes were satisfied at the high level 4.27.

Keywords: Measurement and Evaluation of Learning Outcomes, Curriculum Development, Training Course

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ สถานศึกษา รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ใหม่ และระบบการบริหารจัดการใหม่ ต้องอาศัยการดำเนินการพัฒนาในกระบวนการต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน ทั้งกระบวนการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งเน้นในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้เต็มตาม

ศักยภาพ การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูป การศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ได้กำหนด สาระสำคัญของการวัดและประเมินผลไว้ในมาตรา 26 ความว่า “ให้สถานศึกษาจัด การประเมินผู้เรียนโดย พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและ การทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการ ศึกษา” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) แสดงให้เห็น ว่า การวัดและประเมินผลมีความสำคัญเป็นกระบวนการ ตรวจสอบการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปใช้ ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่ กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน

การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จและ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นกับปัจจัยหลายด้าน และ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ “ครู” เพราะครูถือว่าเป็นผู้ใกล้ชิด และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังจะเห็นได้จาก มาตรา 52 ใต้ระบุว่า “ให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียม บุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่าง ต่อเนื่อง” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ดังนั้น สถาบันผลิตครูต่าง ๆ จึงมีหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูที่มี คุณภาพและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เดิมเป็นสถาบัน อุดมศึกษาในสังกัดกรมศิลปากร กระทรวง ศึกษาธิการ ได้รับการสถาปนาขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2541 โดยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปริญญา ตรีด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และช่างศิลป์ ทั้งไทย และสากล เปิดการสอนครั้งแรกใน 3 คณะวิชา คือ คณะศิลปวิจิตร คณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะ ศิลปศึกษา ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน 2542 เป็นหลักสูตร ปริญญาตรี(ต่อเนื่อง) 2 ปี สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ปณส.) จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง และผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ศ.ปวส.) จากวิทยาลัย ช่างศิลป์ทุกแห่ง

คณะศิลปศึกษาเป็นคณะที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิต ด้านศึกษาศาสตร์ โดยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตครู นาฏศิลป์ ดนตรีและคีตศิลป์ทั้งไทยและสากลที่มีความ เป็นเลิศทางวิชาการด้านศิลปะ สามารถประยุกต์หลักการ วิธีสอนและเทคนิคต่าง ๆ มาบูรณาการการสอนศิลปะ ทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และ สร้างสรรค์พัฒนาองค์ความรู้สู่การประยุกต์ได้อย่าง สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม บัณฑิตพึงยึดมั่นในจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักใน บทบาทหน้าที่ของตนในสังคม และสามารถปรับตัว เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกในปัจจุบัน เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ปีการศึกษา 2547 คณะศิลปศึกษาได้เปิด หลักสูตรใหม่ คือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2547) เพื่อให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และ นโยบายการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบ ด้วย 4 ภาควิชา คือ ภาควิชานาฏศิลป์ศึกษา ภาควิชา ดุริยางคศิลป์ศึกษา ภาควิชาการศึกษา และภาควิชา ศึกษาทั่วไป พร้อมทั้งได้ขยายการผลิตบัณฑิต โดยเปิด ห้องเรียนเครือข่ายคณะศิลปศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัย นาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัย

นาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

ปีการศึกษา 2552 คณะศิลปศึกษาเริ่มใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552) โดยมีเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นโยบายด้านการจัดการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติวิทยาของแต่ละสาขาวิชาเป็นกรอบแนวทาง และในปีการศึกษา 2553 ได้มีการเปิดห้องเรียนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป

ปีการศึกษา 2555 คณะศิลปศึกษาได้เริ่มใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งปรับปรุงพัฒนามาจากหลักสูตร พ.ศ. 2547 และ 2552 เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและมีความเหมาะสมทันสมัยขึ้น โดยยึดหลักการและแนวปฏิบัติดังนี้ 1) เพิ่มเติมสาระความรู้และประสบการณ์ 2) ปรับคำอธิบายรายวิชาหลักสูตร ให้ครบตามสาระที่คุรุสภากำหนด 3) ปรับเปลี่ยนรายวิชาเลือกกับวิชาบังคับ 4) จัดรายวิชาเลือกให้ตรงกับความต้องการและศักยภาพของผู้เรียน 5) ปรับการจัดการศึกษา และ 6) เพิ่มชั่วโมงกิจกรรมปฏิบัติธรรมหรือค่ายอาสา จึงมีการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรในกลุ่มวิชาชีพครู จากเดิมไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต มาเป็นไม่น้อยกว่า 46 หน่วยกิต รายวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษาซึ่งอยู่ในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ ถูกปรับลดหน่วยกิต จาก 3 หน่วยกิต เป็น 2 หน่วยกิต (คณะศิลปศึกษา, 2555) ส่งผลให้เวลาในการฝึกปฏิบัติการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล การศึกษาลดลง

ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินมาตรฐานการผลิตตามสภาพจริง ของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากคณะกรรมการการประเมินมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการผลิต และมาตรฐาน

บัณฑิตปริญญาตรีทางการศึกษา จากคุรุสภาคณะที่ 2 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 โดยผลการประเมินจากคณะอนุกรรมการมีความเห็นให้คณะศิลปศึกษาเพิ่มเติมการจัดการศึกษาวิชาชีพครูในภาคปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสากำหนด และเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) จำนวน 4 รายวิชา รายวิชาละ 15 ชั่วโมง ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบวิธีหนึ่ง คือการจัดการฝึกอบรม ซึ่งทวีป อภิลิทธิ์ (2553) กล่าวถึง การฝึกอบรมว่า การฝึกอบรมเป็นการทำให้คนเหมาะสมกับงาน ตำแหน่งหน้าที่หรือเหมาะสมกับอาชีพต่าง ๆ การฝึกอบรมเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงลงไปเรื่อง ๆ และส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการเตรียมหรือฝึกคนที่จะเข้าทำงานหรือกำลังทำงานให้สามารถทำงานได้เหมาะสมกับงาน จึงใช้การฝึกอบรมเข้ามาช่วย สมคิด บางโม (2553) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง อาจจำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมได้ 4 ประการได้แก่ 1) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ให้มีความรู้หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้งาน 2) เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้ 3) เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ทักษะคือความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติ อย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ และ 4) เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ คือความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อหน้าที่รับผิดชอบ การฝึกอบรมต่างจากการศึกษา คือ การศึกษาจะมุ่งพัฒนาในส่วนรวม

แต่การฝึกอบรมจะเป็นการฝึกให้แก่บุคคลเพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของ ไทเลอร์ (Tyler, 1950)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สำหรับใช้ในการฝึกอบรมนักศึกษาคณะศิลปศึกษา เพื่อเป็นการเสริมสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเป็นการอบรมก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา เพื่อให้การผลิตบัณฑิตครูของคณะศิลปศึกษา เป็นไปตามความเป็นมาตรฐาน และเสริมสร้างประสิทธิภาพความเป็นครูให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่คุรุสภากำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา กลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา กลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังการฝึกอบรม

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา

ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ส่วนกลาง และห้องเรียนเครือข่าย จำนวน 13 แห่ง ที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 504 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ส่วนกลาง ที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 119 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการฝึกอบรม ตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 16 ชั่วโมง ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากส่วนกลางทั้งหมดเพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 3 ชุด ได้แก่

4.1 หลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) การพัฒนาเครื่องมือวัด ด้านพุทธิพิสัย 3) การพัฒนาเครื่องมือวัดด้านทักษะพิสัย และ 4) การพัฒนาเครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

จำนวน 30 ข้อ โดยมีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73 และอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.25 -1.00 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

4.3 แบบสอบความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อ ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.89

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะศิลปศึกษา ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง แบบรายบุคคล (one-to-one tryout) จำนวน 3 คน ระหว่างวันที่ 7 - 14 มีนาคม 2559 โดยการทดสอบก่อนฝึกอบรม สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรและทดสอบหลังฝึกอบรม จากการทดลองใช้หลักสูตรแบบรายบุคคล จำนวน 3 คน ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.33/81.11

5.2 ทดลองใช้กับกลุ่มย่อย (small group tryout) ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศิลปศึกษา ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 10 คน ระหว่างวันที่ 16-18 มีนาคม 2559 โดยการทดสอบก่อนฝึกอบรม สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรและทดสอบหลังฝึกอบรมจากการทดลองพบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.60/82.67

5.3 ผู้วิจัยนำหลักสูตรการฝึกอบรมผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์เรียบร้อยแล้วไปใช้ในการฝึกอบรมกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศิลปศึกษา (ส่วนกลาง) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 119 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามภาควิชาที่นักศึกษาสังกัด ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นาฏศิลป์ จำนวน 64 คน ประกอบด้วยนักศึกษา 2 สาขาวิชา คือ นาฏศิลป์ไทยศึกษา และนาฏศิลป์สากลศึกษา กลุ่มที่ 2 ดุริยางคศิลป์ จำนวน 55 คน ประกอบด้วยนักศึกษา 2 สาขาวิชาคือ ดนตรี

คีตศิลป์ไทยศึกษา และดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา ดำเนินการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 24 – 31 มีนาคม 2559 สถานที่ในการฝึกอบรม ณ ห้อง 551 คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 หาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้สูตร E_1 / E_2

6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษายายใน กลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่ แบบไม่อิสระ (t-test for dependent)

6.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาระหว่างกลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังการฝึกอบรม โดยใช้การทดสอบค่าที่ แบบอิสระ (t-test for independent)

6.4 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.77/81.85 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 37.11$, $Sig = 0.00$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มดุริยางคศิลป์

หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 30.88$, Sig = 0.00)

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระหว่างนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังฝึกอบรม ไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 1.56$, Sig = 0.12)

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้สอนมีความรู้และทักษะในเนื้อหาการเรียนรู้เป็นอย่างดี เห็นด้วยในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 เห็นด้วยในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น ผลการวิจัยดังกล่าวมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.77/81.85 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวก มุลเดช (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยการ

ทดลองใช้หลักสูตร จำนวน 3 ครั้ง พบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.77/82.74 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม ภัทราวดี มากมี และเชมณัญฐ์ มิ่งศิริธรรม, (2556) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านประเมินผลการเรียนรู้ระดับสูงสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรพบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40) โดยทีมนักวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดประสบการณ์เรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินหลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับไทเลอร์ และทาบา (Tyler, 1949; Taba, 1962 อ้างถึงใน ไพบุลย์ อ่อนมั่ง และคณะ, 2557) ที่กล่าวว่า การทดลองใช้หลักสูตร เป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปทดลองใช้ เพื่อประเมินปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยความล้มเหลวของการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลในขั้นของการทดลองใช้หลักสูตร จะประเมินเกี่ยวกับผลการเรียนของผู้เรียนและประเมินผลการใช้หลักสูตร การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เป็นกระบวนการในการกำหนด รวบรวมและประมวลผลข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของหลักสูตร เช่น เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรและความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริง

ประเด็นที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของนักศึกษา

กลุ่มนาฏศิลป์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 37.11$, $Sig = 0.00$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษา กลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 30.88$, $Sig = 0.00$) เป็นไปตามสมมุติฐาน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของอมรา เขียวรักษา (2548) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการ วิจัยพบว่า ครู มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงหลังฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธร สิ้นจินตวงศ์ วัชรุฑฒ์ อยู่ในศิลปะ และดนตรีฤทธิ์ อินทนาม (2556) ที่พบว่า แนวทางของกระบวนการ ฝึกอบรมเพื่อให้บรรลุตามจุดหมาย ควรมุ่งเน้นการ ฝึกอบรมที่ยึดผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ โดยเน้น กระบวนการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือ ปฏิบัติจริง ภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย ควรเน้น กระบวนการฝึกอบรมแบบกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้เข้ารับการอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2553) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ในการทำงานเฉพาะอย่าง การฝึกอบรมต่างจากการ ศึกษา คือ การศึกษาจะมุ่งพัฒนาในส่วนตัว แต่การ ฝึกอบรมจะเป็นการฝึกให้แกบุคคลเพื่อทำงานอย่างใด อย่างหนึ่ง หลักสูตรการฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนานักศึกษาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นภาคปฏิบัติ ดังนั้นในการฝึกอบรม ครั้งนี้เป็นการฝึกอบรมที่มีจุดประสงค์เฉพาะจึงส่งผลให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ประเด็นที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระหว่างนักศึกษากลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่มดุริยางคศิลป์ หลังการฝึกอบรม

จากผลการวิจัยที่พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการ ฝึกอบรม ระหว่างกลุ่มนาฏศิลป์ และกลุ่ม ดุริยางคศิลป์ ไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมุติฐานทั้งนี้ในกระบวนการ ฝึกอบรม ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ใน หลักสูตร ซึ่งมีการกำหนดโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม และเวลาไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผลการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ ไทเลอร์ (Tyler, 1971 อ้างถึงใน วิเชียร วงษ์ใหญ่, 2554) ที่ว่าการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนในการ กำหนดวิธีการในการจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์ ให้กับผู้เรียน และกำหนดเงื่อนไขภายนอก ในบริบทที่ ผู้เรียนได้สัมผัส เพื่อนำผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น จะต้องมีความสอดคล้องกับโครงสร้างของเนื้อหา และ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์

จากผลการวิจัยที่พบว่า ในภาพรวมนักศึกษา มีความเห็นด้วยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการ ฝึกอบรมครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ และ ทักษะ นอกจากนี้ยังเลือกเนื้อหาในการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับ ดนตรีและนาฏศิลป์ มีการยกตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าเป็นสิ่งที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้จริง ทำให้เห็นคุณค่าของการฝึกอบรม นอกจากนี้การฝึก อบรมเน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับ การอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับ การอบรมแต่ละคนได้ลงมือปฏิบัติจริง ผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรา เขียวรักษา (2548) ที่ได้ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การประเมินผลการเรียนรู้

ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรณิชา ทศตา (2558) ที่ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่อง การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัยในการเสริมสร้างความสามารถของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมด้วยชุดฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถครูโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครราชสีมา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร ประโยชน์ที่ได้รับจากชุดฝึกอบรมและแบบฝึกประกอบ แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะชุดฝึกอบรมได้ผ่าน ขั้นตอนการพัฒนาชุดฝึกอบรมที่เป็นระบบทุกขั้นตอนและกิจกรรมการฝึกอบรมได้เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนได้มี โอกาสฝึกปฏิบัติจริง จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการฝึกอบรมได้ ดังนั้นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จึงควรขยายผลการฝึกอบรมไปยังห้องเรียนเครือข่ายให้ครบทุกแห่ง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 40.6) โดยผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่าการฝึกอบรมอยู่ในช่วงใกล้เวลาสอบปลายภาคการศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมมีความวิตกกังวลทั้งเรื่องสอบและงานวิชาต่าง ๆ ที่ต้องส่งอาจารย์ ดังนั้นหากมีการนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ ควรพิจารณาเกี่ยวกับช่วงเวลาในการฝึกอบรม โดยไม่ควรจัดในช่วงใกล้สอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในรายวิชาอื่น ๆ ตามที่ครูสภาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร โดยประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ทั้งองค์ประกอบ ด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ เอกสารหลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- แขก มูลเดช. (2555). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะศิลปศึกษา. (2555). **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)**. (ม.ป.ท.)
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, ภัทราวดี มากมี และ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม. (2556). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านประเมินผลการเรียนรู้ระดับสูง สำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2559. จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal>
- ทวีป อภิลิทธิ. (2553). **เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพบูลย์ อ่อนมั่ง และคณะ. (2557). **โครงการวิจัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ .
- วิเชียร วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมคิด บางโม. (2553). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สิรินธร ลินจินดาวงศ์, วัชรุฑณ์ อยู่ในคิล และณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2556). **การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการประเมินผลการเรียนรู้ระดับสูง สำหรับครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. ปีที่19 ฉบับที่ 1 เดือนพฤษภาคม 2556.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: บริษัท 프리ทวาม กราฟฟิค จำกัด.
- อมรา เขียวรักษา. (2558). **การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เรื่องการประเมินผล การเรียนรู้ ตามสภาพจริงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา**. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรณิชา ทศตา. (2558). **การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนาเพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน”**. ครั้งที่ 2 18-19 มิถุนายน 2558 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา : ภาคโปสเตอร์.
- Tyler, R. W. (1950). **Basic Principles of Curriculum and Instruction, Syllabus for Education 360**. Chicago: University of Chicago Press.